

ION CREANGĂ

Inul și cămeșa

— Știi tu, cămeșă dragă, ce erai odată?

— Ce să fiu? Eram ceea ce mă vezi: cămeșă albă, cu care se îmbracă oamenii.

— Nu-i așa! Ai fost o sămânță, apoi o burueană, clătinată de vânt, ca toate buruețele: așa naltă, suptirea, tocmai de potriva mea; erai în cu floristică albastră, fata mea. Când ai fost crescut și copt, cum sunt eu acum, oamenii te-au smuls din pământ, te-au legat în fuioare, te-au pus copăcel și te-au lăsat la soare ca să te usuci. După aceea te-au culcat pe țol și te-au bătut cu bețe, ca să-ți scoată sămânța; apoi bătut și stâlcit cum erai, te-au dus la baltă și te-au pus în topitoare, unde-ai stat vro zece zile, ca să te topești, adică să-ți putrezească hlujul. După asta, te-au scos și te-au pus iarăși la soare, ca să te usuci, răzămându-te de gardul pe care ești întinsă acum. Fiind uscat, te-au melițat, și hlujul tău s-a prefăcut în pozderie, iară cojița ta în fuior. Femeile apoi te-au răgilat, te-au periet și te-au făcut fuior frumos și moale ca mătasa; din fuior te-au făcut caier, te-au pus în furcă și au început a toarce, prefăcându-te în tort sau ață. Tortul l-au depănat pe rășchitor, spre a-l face căleap; călepele s-au fert cu leșie, să se înălbească, apoi te-au pus pe vârtelniță, de pe care au început a le depăna pe mosoare cu letca; de pe mosoare te-au urzit pe urzoi, apoi te-au luat și te-au învălit pe sulul de dinapoi, punând vergele pintre pături, ca să nu se hrentuiască urzala; și fuscei pintre rost, ca să nu se încâlcească natra. După asta te-au nevedit, trecându-te prin ițe și prin spată; și, cu ajutorul slobozitorului, al zăvorului și al lopățelei, te-au întins în stative, legându-te de sulul de dinainte, de unde se începe "gura pânzei". Călepele lăsate pentru bățatură le-au depănat pe țevi cu sucala; apoi, punând țăvile în suveică, au început a țese, adică a trece bățatura pintre urzală cu ajutorul tălpigilor, al scriptîlor și al ițelor. Ca să se îndesască firele, bățatura se bate cu vatalele, între care e așăzată spata. Și iaca așa te-au prefăcut în pânză. Când era cald afară și frumos, femeile te-au dus la baltă și te-au ghilit; apoi te-au fert cu leșie și iar te-au ghilit, până te-ai înălbit.

Când erai albă cum trebuie, te-au uscat, te-au făcut vălătuc, te-au croit și au făcut din tine ceea ce ești acum,

— Mică burueană, nu știu de unde-ai mai scos atâtea despre mine. Ei, dragă, poate nu știu că oamenii mai fac pânză și din sora noastră cânepă, și din fratele nostru bumbac, ba și din înghimpătoarea urzică mai fac un fel de pânză. Dar în fabrici se țeș fel de fel de pânzeturi, mult mai ușor și în timp mult mai scurt.

— Bre! multe mai auzi!

— Mai așteaptă, că n-am sfârșit încă. Din cămeșă sau rufă, peste câțva timp ai să te faci tearfă, din care se face scamă pentru bolnavii din spitale și pentru soldații răniți în bătălie. Apoi te caută, ca iarba de leac, să facă la fabrică din tine hârtie.

— Mare minune mi-ai spus, dragă burueană, zise cămeșa. De-a fi așa, apoi toate lucrurile nu sunt ceea ce se văd, ci altăceva au fost odată, altăceva sunt acum și altăceva au să fie.

— Tocmai așa, soro! Gardul, pe care ești tu întinsă acum, a fost altădată pădure. Ce are să fie de-acum înainte? Mătasa, frunză de dud intrată în pânțele unor gândaci. Varul, ce-a fost mai înainte? Dar funiile și odgoanele? ș.a.

Femeile leneșe de la țară au cântecul acesta:

*Puseiu pânza, când da frunza,
Ș-o gătiiu în Sân-Văsii
Și-mi păru că mă grăbiiu...
Și de lungă-i ca o pungă
Și de lată... toată-i spartă!
Pe sulul de dinapoi,
O sută de lătunoi,
Pe sulul de dinainte,
Cioprea le mai ține minte.
Pintre ițe și-ntre spată
Paște-o iapă deșălată;
Pintre ițe și fuscei
Paște-o scroafă cu purcei.*

